

Nekaj podatkov iz spomenice SIAU Varnostnemu svetu OZN

ren, kjer je zavrnila arabski napad proti Ramlehu in židovski naselbini Negba. Arabsko topništvo je zopet obstreljevalo židovske četje Jeruzalema, pri čemer je uporabljal tofornje granate. Židovsko topništvo pa je prišlo iz egiptске okoliščine avtomobil, da so se umakli.

RİŽARNA

ZORA JUGOVA

Na gricku pri Sv. Boboti, med ogradami in bradami, v senoi breskovih in figovih dreves, kjer je čudovit razgled na morje in ti ob sončnih prijetnih pojoji črčki — tu je moja mladost. Sonce me ica v oči in skoti priprte veke mi kakor se ena stajajo spomini.

Drobna deklica bledih lic in velikih oči, leži na hrbtu in sloni materi na krilu. Večer je, mrak lega na zemljo in prve zvezde se prižigajo. Ona strmi v nebo in gleda oblake. Po cele ure včasih tako strmi. Zda vid podlascio, adaj slona, adaj vatesa na konju. Vse nekam hiti in se razbija v nič. A njeni drobni možgani gredo za vsemi temi bitji in prelepo pravičljivo deželo in pogovarja se s njimi. Vsi so s njo dobri in ji pripovedujejo svoje zgodbe in daljnjih dežel. Tako potuje mala Anka na materinem krilu po vsej svetu in njena duša raste in se opaja. Včasih jo materina bušava dlan ljubeče poboža po čelu in lasih in Anka ji od sreče poljublja roko. «Mama, kako je lep.» In se potuje zopet, kdo ve kod.

Kako tepo je talole na materinem krilu, to Anka, čeprav je majhna, dobro občuti. Na materinem krilu je ves svet njen dom. Ves svet pa je za njo ta grick, morska obala s kopališčem tam spodaj in se vrtičke pred hišo in mali domek v rižarni. To Anka ki popolnoma zadostuje — če je pri materi. Tam spodaj ob morju pa so tudi plavži, ki v temnih večerih žare, ko se v njih prelaka taleča se železna lava. Anka oči strme v ta ogenj in napeto posluša, ko ji mati pripoveduje zgodbo o plavžih, železu in strojih...

«Tudi strlo Ivan dela tam» — Koliko večji, lepi in močnejši je sedaj strlo Ivan, odkar Anka ve, da dela v plavžih. Ko ga drugi dom sreča, obožujejo strmi vanj in — ko jo prime za roko, se nehoti zagleda v njegovo dlan. «Kako si močan, strlo...»

V večerih, ko tovarna preneha z delom, počakajo otroci, da odidejo vsi delavci, potem pa se skrivaj oberejo na dvorišču — kajti ta del tovarne je otrokom prepovedan — preplezajo nizke zid in že so v odelici, kjer so gladke, dolge, čudovite drsalnice, koder čas dan spuščajo vreče napolnjene z ričem. Tu se vsa dolga vrsta otrok, ki stanejo v tovarni, skupaj s direktorjevo hčerko drsa, dokler jih ne zaloti črna in s tem potem na žalost vseh igra preneha. So pa potem še vagoni na dvorišču, kjer so najlepše skrivališča.

«Kdo se boji črnega moža?» doni droben glasik.

«Jas ne! Jas ne!» — razposajeno odgovarjajo otroci. Toda ko se skrivajo po temnih kotih pod vagoni, prime drobna Anka starjšo sestrico za roko.

«Pojdi z mano, strah me je.»

«Kaj te je?»

«Strah.» Andrejček je silil njen glas in že jo je ugovil.

«Ti se boji črnega moža?»

Zdaj pa mora sama iskati. Glas se ji treslo, ko kaže: «Kdo se boji črnega moža?» — toda junakinja premaga strah in igra se nadaljuje. Vse večere se zaslega tudi vesel in brezskrben otroški smeh. Prav ta vesela mladost me je

SAMO Z ENOTNOSTJO VSEH DELOVNIH IN DEMOKRATISNIH MNOSTIC BODO STRTI VSI VOJNOHUJSKASKI NACRTI IMPERIALIZMA

NAJ TE NE OMAMI „SKOPUH“, DAJ ZADNJO KAPLJO SVOJE SRČNE KRVİ NAŠI UMETNOSTI.

Modestu „Rošotu“

za 25letni jubilej

NAŠI PREPROSTI IN VENDAR VELIKI TALIJ

Preteklo soto je Modest Sanchi, po domače Rošo, obhajal doma v Skednju svojo 25-letnico umetniškega delovanja — svoj veliki jubilej. In to prav na tisti deskah, kjer je leta 1920 prvi nastopil v «Charlejevi telki». Nekaj dni pred to predstavo smo se zbrali na Pantaloni (grické nad Zooljani. Op. ur.).

Tu je bil položen prvi temelj skednjenskemu dramatičnemu krožku. Ob rojstvu krožka so bili prisotni sami Sanchi, pozneje pa, pri pogrebu so sedelovali Zerkaj in Jerebi. Za predsednika dramatičnega krožka je bil tedaj izvoljen Sanchi Karlo, za tajnika Sanchi Zorko, za blagajnika Mirko Vitez, jubilar Rošo in jaz pa za dva mala odbornika.

Ze tu je bilo določeno: «Charlejeva telka» naj bo prva na repertoarju. Režiser je bil Rafael Flego. Prve vaje so bile na prostem, na Sobotnjaku (gric nad rižarno pri Sv. Boboti. Op. ur.). In prav na naši prvi smo mihično preiskovali naše egoizme. Slo je še kar dobro, saj je poleg naša repa... Tu smo se nekajkrat ponovili in nato smo se preselili v Sanchinovo gostilno, kjer smo nadaljevali s našimi vajami. Poleg je bila tudi dražestna Kyti. Modest je bil zadovoljen, saj je on najbolj čutil to umetnost. Po enem tednu vaj smo najavili prvi nastop! Se sedaj vidim pred seboj prizor o moji hči, ko sva skupaj s Modestom delala lepšak za to predstavo in kadila očetu tobake stricnato forte. Tako sva javila nastop: «Jutri Charlejevo telko» obtočena predstava, Režira Rafael Flego.

Vsi smo bili brez denarja! Gospodarsko društvo nam je dalo dvorano brezplačno na razpolago. Modest je bil študent, jaz tudi študent, Karlo Intriga študent, Darko Mezo, študent, edini Zorko je bil uradnik, Mirko Miklavčič pa učitelj. Ta nam je posodil 150 lir za stroške in reklamo. Ves odbor je bil v skrbih. V tistih časih je bilo 150 lir že velika vsota. Moram reči, da sva bila prav Modest in jaz edina, ki se nista bala. Oba sva bila optimistična. On se je zanesel name, jaz pa nanj. In tako sva kurlila najin optimizem.

Prišel je dan predstave. Dvorano je napolnilo naše občinstvo. Pa glej, emola! Četrte ure prej so ugasnile luči. Nervoznost se je stopnjevala. Čakali smo in čakali na luč, ki je ni bilo. Kaj naj napravimo? Ze namihkani smo tekali po vasi po petrolejke in sveče. Kar smo našli, vse smo prilepili. Bil je pravi kres! Na glasovirju pa je bila največja petrolejka, ravno Modestova je bila. Začeli smo s enournu zamudo, vendar pa je igra tekla, kakor pravijo Ske-

OLANI ODBORA IN IGRALCI DRAMAT, KROŽKA V SKEDNJI V PRVI VRSTI JE ŽERJAL ERNEST, SANCIN KARLO, OMAREN, MODEST SANCIN, POK. DOLGAN ANTON, SUMAN SATO IN FLEGO RAFAEL. SLIKA JE BILA POSNETA NA DAN SV. STEFANA 1921 LETA

Fizkultura

Balkansko-srednjeevropske igre

KOLESARIJ TRŽAŠKEGA OZEMLJA BODO 13. T.M. ODPOTOVALI V BUDIMPEŠTO, KIER BODO TEKMOVALI Z NAJBOLJŠIMI KOLESARIJ DRŽAV VZHODNE EVROPE-PRVENSTVO V ORODNI TELOVADBI PRELOŽENO NA SEPTEMBER

CESEN IN SOSIC, DVA NELOCLJIVA STEBRA TRZASKE REPREZENTANCE, KI BO SO DELOVALA NA BALKANSKO-SREDNJEVROPSKEM PRVENSTVU V KOLESARSTVU

Rokoborci Tržaškega ozemlja se tekmujejo na balkansko-srednjeevropskih igrah. Konec tedna pa bodo odpotovali v Budimpešto tudi telovadci in kmalu za njimi naši kolesarji. Kolesarji so v letonjem letu imeli pravi trenin. Ne mine nedelja, da ne bi v Trstu imeli kolesarske tekme za ta ali oni pokal.

Reprezentanco pod vodstvom tajnika kolesarskega oddelka ZID-TV Boettchiera bodo sestavljali Bartoli, Cesen, Sosic in Pekjarič. V potev pridajo tudi Kravos, Stibel in Robina ter Piazza, ki je edini naš tekmovalec v dirkah na rundi in kolesarje za 20 let.

Našim kolesarjem, ki bodo v osiri konkurenci Prosenikov in drugih zastopali barve našega mesta, želimo ob zadnjem treninju in še posebno na tekmah uspeha, kajti njihova naloga je dokazati moč našega športa v okviru ZIDTV, ki je v naprej izključuje profesionalizem. Naš vedno vsi sodelujoči narodni na balkansko-srednjeevropskih igrah, da ima Trst vredne fizikturnike, ki se bore in se bodo vedno borili za čast in slavo našega mesta. Tržaška zastava med ostali zastavami sodelujočih držav naj jim bo v spodbudo.

Wembley gradu 8 študijev in osrednjem kontrolno stavbo, ki bo lahko uravnava 32 isločastnih oddaj, in jih usmerja v telefonsko pošto centralo za Evropo ali na svetovno radijsko mrežo. Tudi britanska televizija bo imela svoje središče v Wembley. Ze samo položitev kablov je bilo veliko delo, če se upoštevata oddajnost reporterjeve mikrofona do oddajnika, pri čemer seveda ne sme manjkati niti linija za spoznavanje s centralno kontrolno stanico. Prav tako je potrebna za vsak mikrofon električna napeljava in ojačevalci za vsak mikrofon, kakor tudi mešalci zvonihi efektov, da bi lahko poslušalec slišal kar močnejše najvernejše reprodukcije resničnih zvokov. Te naprave se grade na 30 krajih Londona in v njegovih okolici. V wembleyskem stadionu, kjer bodo tekmovali 32 reprezentativnih ekip, ki so se udeležili olimpijskega prvenstva v streljanju, pa bo na primer na razpolago samo en mikrofoni.

Vsa čla se seveda v polnem teku, kar pa je tudi nujno potrebno, saj bo britanski radio razširil svojo službo v primeri z berlinskim radiom za 43 jezikov. Zato ni pretirano, če se računa na stalno uporabo 120 reporterjskih mest. Po vsem tem se lahko sklepajo, da bodo velike tekme ne le med atletičarji, ampak tudi med reporterji, ki bodo tekmovali med seboj v hitrosti in točnosti odajanja poročil.

gali smo za Čankarjevo spomenik.

V tej dobi po vas zapustili vsi Sanchi, Modest, Belcar, Zorko, Karlo in se pokojni Zoro Werk, kajti vsi so odšli v Ljubljano. Prav tisti, ki so bili stebri našega krožka. V tej dobi leta 1927 sem ostal skupno s Dolganom doma in nadaljeval započeto delo. Začel se je pravi krizev pot. Ne toliko zaradi igračkih moči, kolikor zaradi šikoviranja oblasti. Krožek je bil takrat 180 članov in vsi so bili igralci. Dajali smo drame: «Giganti», «V nizi», «Pelikani», «Vrča mi se», «Leja Vidas». Po poživu Narodnega doma in drugih odrov nam je ostala po čudežnem

krožkarji ohranili, da si lahko praznuje svoj veliki jubilej.

Naj te ne omami «Skopuh», daj zadnjo kapljo svoje srčne krvi naši umetnosti, naši preprosti, a vendar veliki Taliji.

ERNEST ZERJAL

André Maurois

Iz vsemirja gledajo na nas...

Ne Jupiter ali Saturnu, ali še bolj na Siriju, sta namerila dva astronoma svoja daljnogleda na zemljo. Eden od njih, star Sirio, je bil izkušen učenjak, oni drugi pa je bil njegov učenec. Učenec je opazoval skozi daljnogled nebesna telesa.

Astronom: Ona svetla rjava kroglja je zemlja. Pravkar je prestopila točko evani smiseln sončni obrat in začela svojo pot iznova. Zemljani pravijo temu enovo letos. Skozi ono fačo leto lahko opazijo, kako tekojo po ulicah svojih mest. Zda je doba, ko si med seboj poklanjajo darila in slavo načne svečanosti — brez dvoma, da bi se tlačili v vrstah in dolgih nočeh. Kaj pa vidiš ti?

Učenec: Vidim grozaneko velik množični kup, ki neumorno valovi. Nad njim se razprostira rjava megla in kasneje vse to hite močje in žene. Vaj nosijo a planinski traktorji prevoznice zavoje. Marširajo nase tudi iglasta drevesa. Matere dolgaajo kusišu svoje otroke, da bi jim pokazale v steklene kletke zaprta igralca. Kdo bi misli, da je najti pri teh ubogih stvornih toliko ljubezni?

Astronom: Ljubim ta narod. Hraber je. Opazujem ga že oih 15.000 zemeljskih let. Vedno znova in znova poskusa spraditi trajno srečo. Toda vsakokrat, ko se bliža stavba komu, se poruši in pokopije milijone zemljanov pod svojimi razvalinami. Vendar te modrnevine mihe nikoli ne izgube poguma in vedno znova začnejo svoje drobno delo.

Učenec: Spominjam se, mojster. Ko sem prišel pred nekaj dnevi pouk, ste mi pokazali, kako so se zemljani med seboj uničevali. Mravljice je bilo v planinah. Njem mogel razumeti, zakaj so bila ta bitja tako razburjena... Kako je neki mogel mojster, da si danes iskavšijo toliko dobroti? Ali so vsaj odstranili svoje podrtije?

Astronom: Raje poglej sami! Učenec: Knos je se smeraj vse. Hile so podrtje, dake oaste so prazne in parniki počijojo v lukah. Na vsehodu in na zahodu

alšim nekaj bojni hrušč ob morski obali. Povod tih stoji obrati, na vseh straneh tisoče bresposelnih, ki s težavo iščejo hrane... Mojster, to je neverjetno! Na isti krogli, kjer ljudje gladujejo, zbirajo drobi prebivalci zaloz in čisto uničijo celo letino... Kaj so zblaznili?

Astronom: Zares — pod vsemi ozvezdji je ta planet najčudovitejši. Kakor ga ti danes vidiš, sem ga videl jaz že deset in stokrat. Po vseh pretrpu potrebuje 15 do 20 zemeljskih let, da pride spet v ravnostje. Potem se v miru veseli kakih 20 let — in začne znova.

Učenec: Hm, kaj ne spoza; kakor potrebna je ta osudna igra?

Astronom: Morebiti začneja pojmiti. Priznati moram, čeprav je zemljanom obupati, da so tekoni mojih opazovanj vendar nekoliko napredovali. Počasi sem jih, kakor so bili siromašni in slabotni, kakor so plezali pred gladnimi zvermi na drevesa. Ščesoma so postali vladarji svoje planete.

Učenec, nasmehom: Vladarji nične kroglice.

Astronom: Zanje je to svet. Bi lo bi smešno primerjati njihov napredek z našim. In vendar! Kak nezarljan napredek so napravili! Dandanes so pridobili toliko novih sil, da jih ne vedo izkoristiti. Kmalu bodo dosegli slavo dobo kakor mi.

Učenec: Ali razumete njihovo zgodovino? Kaj mislijo o bodočnosti svojih potomcev?

Astronom: Moilce kaže na daljnogledu sličen instrument, ki prenaša svetlo daljnih svetov. Učenec nespretno pretika številne vijake, uvode in gumbje. Najprej je dosegel Saturna, potem Venere in nazadnje Zemlje. Protni krmč je postal česoma jasnejši. Slišaj je posamezne vzklii in kriko: Take vojne te ni bilo! — Katastrofa! — Srečno nečeno! — Ah hje, hibi prijatelj, nič na svetu ni stalno! — Zlato! Uničeni smo! — Ne izgubljaj razsodnosti! — Srečno novo leto!

LETO 1848

Iz knjige A. Vivanteja „JADRANSKI IRENTIZEM“ TRSTU

Leto 1848 se je v Trstu pojavilo kot zelo zamočan pojav, katerega bi lahko razdelili na več razdobj. V vsakem se je javnost ljudske demokracije omogočila popoln razmah vsega narodnega življenja, vstevši tudi fizikturno vzgojo širokih ljudskih plasti. Glavni urad je posvečal največjo pozornost vzgoji (instrukcijskih kadrov, ki je eden izmed osnovnih problemov za nadaljnji razvoj fizikulture. Doslej je bilo usposobljenih okrog 12.000 raznih instrukturjev.

Glavni odbor sindikatov in Zveze kmečke samopomoči sta največji množični družbeni organizaciji, po katerih uresničevajo glavni urad načrt razvoja fizikulture. V pričetku minulega leta je bilo pod vodstvom Zveze sindikatov 450 raznih športnih društev, ob koncu istega leta pa več kot 800. To leto bo naraslo število športnih društev na 1300. Zveze kmečke samopomoči popularizira fiz-

sporočil guverner. To poročilo sta s svojima govornima blagoslovila škof in župan. Casopis «L'Iskra», ki se je pečal z iskanjem dokumentov iz preteklosti tukajšnje zemlje in katerega je izdajal Peter Kandler, je v eni svoji številki opustil svojo obliko zgodovinske revije in je v članku, ki ga je podpisal Kandler, pozdrvil vladarja osvoboditelja. Podoben članek je spisal tudi Tommaso Luciani, ki je nato postal apostol irentizma. Ta vdanost Avstriji, ki bo kaj kmalu postala antiliberalna in protitalijanska, je preslila tudi narodno strajo, ki je pa drugod postala osnova revolucije.

Zanimiv primer se je dogodil prve revolucije dneve leta 1848. Iz Trsta je prišla v Benetke vest o dunajskih novicah. Svečana objava, da bo uveden ustavni režim, zaradi česar bi moral biti čim prej sklican tudi benetko-lombardski parlament. Ko je bil Trst 48. marca zjutraj navdušen, so potniki s parnika, ki je peneč odplul iz Benetk, pripovedovali, da tam še ne vedo ničesar, da mesto drgeta, da je vse razburjeno in da bo, kot kaže, malokaj počilo. Tako je skupini mladeničev prišlo na misel, da bi sami odšli v Benetke in objavili poročila o ustavi. Tako so zaprosili Lloyd, naj bi jim dal na razpolago ladjo. Ko je ta videl patriotski namen, je takoj dal brezplačno na razpolago prvo ladjo, ki je pravkar prispela iz Benetk. Nanjo so se uvrstili najbolj navdušeni, med njimi je bil nek Dubrovčan «interniran» v Trstu kamešnji italijanski mlinster Federico Selmiut Doda. Zvečer je bila ladja že v bližini obale Sv. Marka. Množica na nabrežju je nestrpno pričakovala prihod tržaške ladje, ob tej nenavadni uri in dnevu. Z ladje so kričali

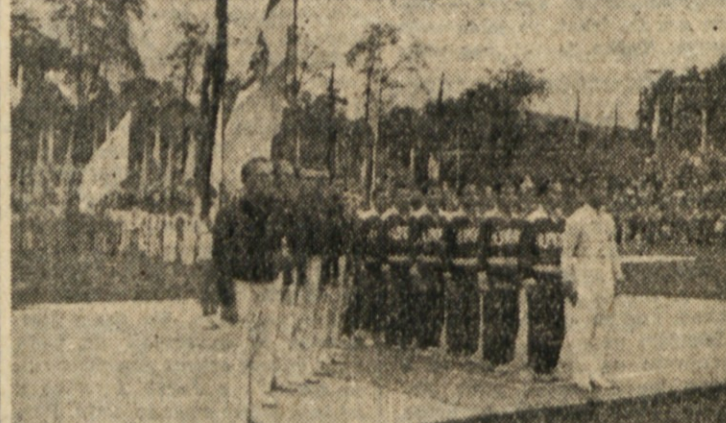
«svoboda, ustava». Isti klici so se ponovili v obale. Mladenice so zmagovalno nesli v palačo guvernerja Palfyja. Temu so izročili besedilo cesarske izjave, katero je Palfy prebral z balkona zbrani množici, ki je dobesedno nartapala t. g. Sv. Marka: Zivele Benetke, zive Trst, zive Italija, zive veli Ferdinand!

Najbrže je zadnji vzklik zbežal iz ust Benčanom. Avstrija leta 1848 v Benetkah je pomenila potrosto, stisko, zakon tisočetne sile vladarja Jadrana, katere oblast je prešla na vzhodno obalo. Dejansko je bil že 19. marca prvi spopad med množico in Hrvali. Izid tega so bili 4 mrtvi in nekaj ranjenih. 22. marca so delavci iz ladje delince umorili pokovnika Marinkoviča, kateri je bil zasvošen in, v predsem ker je bil tuje. Civilne in vojske oblasti so preplenele prepuštile oblasti občini. Republika, ki jo je oklical z močnim glasom Dante Manin s t. g. Sv. Marka, je tako kot o tem misli večina, delstvo je v resnici ločilen in usoden zaključek gibanja.

Ni to več Serenitasa narodnogno amorfna, ljubosumno zapta vase, pač pa je demokratska republika, ki je sestavni del italijanske politične enotnosti.

Priprave za olimpiado

Vsa okolica wembleyskega stadiona, kjer bo največ tekem, je že nekaj mesecev polna delavcev, ki delajo nove ceste, da bo dohod in odhod iz stadiona čim lažji. Obenem polagajo podzemne kable, ki bodo spajali olimpijski stadov s svetom, da bo lahko čimprej svedel o dogodkih. V

NEPOZABNI PRIZOR Z BALKANSKEGA PRVENSTVA V VAJAH NA ORODJU 1947 LETA V LJUBLJANI. ZAKLJUČEK PRVENSTVA IN NAGRAJEVANJE PRVE (MADZARSKE) IN DRUGE (JUGOSLOVANSKE) EKIPE

O KRIZI BRITANSKE FILMSKE INDUSTRIJE

zaradi prevelikega uvoza ameriških filmov v Anglijo, je prizadela ne le filmsko industrijo, marveč tudi književnike, igralce in druge angleške filmske delavce. Mehaniki filmskih atelejev v Londonu so demonstrirali pred zgradbo parlamenta, protestirajo proti zapiranju mnogih filmskih študijev in opuščanju delavcev filmske industrije.